

JANUAR

NOVI ROD

LETNIK 4.

STEV. 4.

VSEBINA 4. ZVEZKA:

Marija Kmetova: PISMO	Stran 49
Josip Ribičič: ZAVRATNE POŠASTI (Nadaljevanje) 4. Pri polni mizi (Z lesorezom B. Jakca)	„ 50
Vladimir Levstik: DEČEK BREZ IMENA II. (Nadaljevanje)	„ 35
Ivan Albreht: BEBOVE PREŠČE (Koroški moliv).	„ 60
M. Maleš: STANKO VRAZ, lesorez na notranji strani platnic.	
ZRNCA	„ 61
KOTIČEK MALIH	„ 63

Naslovna stran je lesorez B. Jakca.

Novi rod izhaja prve dni vsakega šolskega meseca ter stane na leto 10 L; za pol leta 5 L; za četrt leta 2'50 L; posamezne številke so po 1 L. V inozemstvu 12 L letno. — Odgovorni urednik: Josip Ribičič. — Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Fabio Severo 25. - Uprava: „Novi Rod“, Trieste - San Giovanni, Casella postale. Last in založba „Zveze slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Tisk tiskarne „Edinosti“ v Trstu.

Pismo.

Dragi moji, zdaj je zima, vsepolno je snega, vsepolno belih potov, vse belo je nebo in solnca ni. Trdo odmevajo naši koraki, zebe nas v telo, zebe v dlišo. Hitimo po poti, prihitimo domov, ogrejemo se

A kako je z onimi, ki doma nimajo? Ali kdaj pomislite nanje — na one, ki jim je gorka peč kakor nedosegljivo kraljestvo? Na one, ki bi se jim oči zalesketale in lica pordečila od misli in zavesti, da so doma, da so na toplem, da so zdaj sredi sreče?

Pomislimo, spomnimo se nanje, pomagajmo jim! In tudi sebi bomo pomagali z dobrim dejanjem. Videli bomo, da je naša nevolja tolikrat brez podlage, da smo v primeri z drugimi neskončno bogati. Videli bomo, da so vse naše majhne jezice brez vzroka, da je naše godrnjanje krivično, da je naša slaba volja odveč.

Vedno glejte na one, ki jim je bolj hudo kot nam in vedno bomo prišli do zavesti, da nam ni prav nič hudo.

Zakaj, dragi moji, zime človek nima le zunaj v prirodi, še več je ima vsak človek v sebi. In to zimo si dela povečini sam, si jo dela celo sredi cvetoče pomladi in bogatega poletja.

Proč s tako zimo! To je zima duše, zima mrzlih misli, zima trdega srca.

Ogrejmo se v premagovanjih majhnih slabosti. Ogrijmo s toplo mislijo, z gorko besedo druge, da tudi iz njih izgine zima. Pomagajmo vsem po duši in telesu. In kadar imamo največ solnca v sebi, ga dajmo še drugim, da ne bodo brez doma prezebali kraj poti.

Zakaj, glejte, dobrega, solnčnega človeka je vesel tudi Bog.

Marija Kmetova.

ZAVDATNE. " JOSIP. DOŠAŠTI. RIBIČIČ "

4. PRI POLNI MIZI.

Ko sta se kraljevič in njegov verni sluga dodobra odpočila na predposteljni preprogi, je bil že svetel dan. Deklica v postelji se je prebudila in mačka na njeni strani je pretegnila ude in zapredla svojo jutranjo pesem. Vrata so se odprla in v sobo je prišel zdravnik in za njim deklčina mati.

Mož je stopil k postelji in pozdravil: No, kako je?»

«Rada bi že vstala!» je zaprosila deklica.

«Seveda, seveda, samo če smeš? Takoj bomo videli,» je odvrnil zdravnik in primaknil stol k postelji. «A najprej odnesite tole žival iz sobe. Je sicer lepa, a zelo zahrbtna! Človek nikoli ne ve, kako je z njo. Kod se valja, kod se plazi, ali ni morda bolna? Ako je bolna, nas okuži! Torej le proč z njo! Mačka spada pred mišjo luknjo in ne v človeško posteljo, draga moja!»

«Saj ji vedno pravim, da naj pusti mačko na miru! Tudi se mačka po nepotrebnem razvadi in pomehkuži v postelji!» se je jezila mati in vrgla mačko iz sobe.

«Ali si ga slišal?» se je začudil Suhec in uščipnil Tresko, da bi ga opozoril na pogovor.

«Slišim, saj poslušam!» se je branil Treska.

«A nečesa vendar ne ve! O naju dveh in o mesarju ničesar ne ve! Ha, vsega pa vendar ne zna!»

Medtem je bil zdravnik preiskal deklico in zadovoljno pokimal z glavo: «Smo že na konju! Lahko vstaneš! A pazi se! Varuj se prahu, ne zanemarjaj se v jedi in bodi na zraku, kolikor moreš. Kako si spala nocoj?»

«O zelo dobro! Spala sem vso noč, ne da bi se vzbudila,» je odgovorila deklica in se razveselila, da bo po dolgih tednih zapustila posteljo. Ponoči jo je sicer parkrat zbadlo v prsih in proti jutru jo je enkrat zaščegetalo v grlu, a tega ni hotela povedati zdravniku, kajti bala se je, da ji ne bi zopet predpisal ležanja.

«No, hvala Bogu, moje delo je končano!» je vzkliknil zdravnik in se poslavljal.

S solzami v očeh ga je mati spremila v vežo. Prijela ga je za roke in rekla: «Kako naj se vam zahvalim, gospod?»

«Meni gre le malo hvale! Ozdravila se je sama, ker se je ravnala po mojih navodilih! Lahkomiselnim ljudem moja znanost nič ne pomaga!»

In zdravnik je veselo odšel.

Ko se je mati vrnila v sobo, je dejala hčerki: «Sedaj pa vstani, se obleci in idi v sosedno sobo, ki je že pospravljena in prezračena. Ko bo gorkejša, pa na vrt!»

V hipu je bila deklica na nogah in oblečena. Zažvrgolela je od radosti in odhitela v sosedno sobo.

«Sedaj ne manjka drugega, nego da pošlje še naju v sosednjo sobo na sveži zrak.» je zamrmral Treska.

«Zakaj?» je vprašal nevedni kraljevič.

«Sveži zrak je naš sovražnik, to vendar ve že vsak novorojeni bakcila!» je zlobno vzkliknil Treska.

«Ti, kako pa govoriš z menoj? S svojim kraljevičem? Ti suženj!» se je razhudil kraljevič. «Če si tako moder, kakršnega se delaš, pa bi bil vedel, da nama ni dobro tukaj biti, kjer lahko prideva na sveži zrak!»

«Saj ne vidim v bodočnost!» se je branil Treska.

«Molči, hinavec! Pripravi se rajši na smrt! Kajti, če prideva na sveži zrak, te zdrobim!»

«Če boš le mogel!» je pomislil Treska in ošinil mršavo kraljevičevo postavo s prezirljivim očesom.

Ali zgodilo se je drugače.

Mati je zagrabila preprogo, odprla okno in jo hotela otepti na zidu. A pod oknom so se izprehajali ljudje. Tedaj je odšla na stopnišče pred stanovanje in udarila parkrat s preprogo po železju ob stopnicah.

Bakcila sta odletela in se dvignila s prahom vred. Plavala sta po zraku navzgor vedno više in više ter obvisela v zadnjem nadstropju na veliki pajčevini.

Sredi svoje mreže je stal pajek na preži. Ko ju je zagledal, ju je ozmerjal: «Kaj si ne znata poiskati boljšega stanovanja, smrkavca?»

«Dober dan, gospod pajek!» ga je pozdravil Treska in se mu poklonil. «Prosim te, da govoriš nekoliko bolj spoštljivo z nama! Ta ob moji strani je kraljevič vseh bakcilov jetike, jaz pa sem njegov minister!»

«Lep kraljevič, ki še svojega doma nima!» se je zagrohotal pajek.

«Samo dovoli, da se odpočijeva v tvoji hiši!» je zaprosil kraljevič in dodal: «In vedi, da tale hinavec ob moji strani ni minister, ampak samo moj sluga!»

«To me nič ne briga! Minister ali sluga, to je pri capinih vseeno! Potepuh ostane potepuh! Kar se pa tiče moje hiše — — Ostanita, če nimata svojega doma! Kaj pa hočem! Saj vaju iz svoje mreže še ne

morem vreči, ko sta tako pritlikava, da vaju ni kje prijeti! A to vama rečem: bodita mirna, da mi ne splašita mušic!»

Bakcila sta ubogala, legla na mrežo in gledala navzdol, da bi videla, kaj se v hiši godi.

Pod njima so bila nizka vrata, ki so vodila v siromašno stanovanje. Prah, ki se je neprestano dvigal po stopnicah navzgor, je legal nanje in jim brisal barvo. Le redkokedaj so zaškripala ta vrata v svojih tečajih; do njih ni segal šum življenja, — mirno so stala kakor ukovana. Kakor da dremajo od zapuščenosti.

Ali opoldne so pridrsali težki koraki po stopnicah navzgor in se ustavili pred vrati. Bledo dekle je obstalo pred njimi in potrkalo. Vrata so zaškripala in na pragu se je prikazala stara, sključena ženica.

«Dolgo te ni bilo!» je karala.

«Padla sem v veži in sem si ranila roko!» je odgovorila mladenka in pokazala okrvavljeno roko. «Hotela sem iti v lekarno, pa nisem imela novcev!»

«Kaj bi z lekarno? To je sama sleparija! V mojih mladih letih niso ljudje poznali tega! Pokaži!» je velela starka.

Dekle je pokazala rano in mati je dejala: «To ni nič! Le čakaj, pokažem ti, kako smo mi zdravili take reči!»

In ozrla se je naokrog, zagledala pajčevino nad vrati, jo snela ter jo položila na rano.

«Tako, sedaj obvežimo še s cunjo in kmalu bo vse dobro!»

Dekle sicer ni verjela, a ni hotela materi kvariti veselja, kajti vedela je, da bi jo užalila, ako bi se uprla.

«Tista dva pritepenca sta mi prinesla nesrečo!» je zagodrnjal pajek, ki se je bil komaj rešil s hitrim begom.

A bakcila se nista jezila. Dobre volje sta se zarila v rano.

Prepotovala sta po krvi vse mladenkino telo, pregledala vse kote in dobro se jima je godilo. Kamorkoli sta prišla, povsod sta srečala znanca, bratce bakcile. Celo v kosteh sta jih našla. Največ pa jih je bilo v pljučih. Tu jih je mrgolelo na biljone in triljone. In za vse je bilo hrane dovolj. Bili so dobre volje in vabili so kraljeviča, naj prisede k bogato naloženi mizi. Kraljevič in njegov sluga sta sprejela vabilo, se mastila, se debelila in se večala. Ko sta se podaljšala za dvojno mero, sta potresla s telesom, in priraščeni del je odletel od njiju. A to ni bil mrtev del telesa, ampak živo bitje, ki se je gibalo in takoj začelo jesti. To je bil nov bakcil. Kadarkoli je odpadel od kraljeviča nov kos telesa — nov bakcil, so zaorili vsi bakcili: «Živio naš kraljevič, ki je rodil sina! Kraljevski rod ne bo izumrl!»

In to se je godilo vsake pol ure enkrat.

Isto je delal tudi Treska, a za otroke slug se tudi bakterije ne menijo mnogo.

Ko se je Suhec nekaj dni mastil, se je najedel dobro. Pa je dejal svojemu slugi: «Sedaj me pa spravi ven! Ne smem počivati, če moj brat dela! Preveč sva že zamudila!»

Treska je rekel: «Škoda!» A je prikimal in vprašal rod bakterij: «Kod gre pot iz te gostoljubne hiše?»

«Kar v sapnik, predragi! Sicer je poln naših, a vama se že umaknejo!» so odgovorili bratci.

«Torej srečno!» sta rekla popotnika in se odpravila.

«Srečno!» so pozdravili mladi in stari prijatelji in se mastili dalje.

Kraljevič in njegov sluga pa sta se prerila do sapnika in grla in ust ter padla na blazino.

Tam sta počivala en dan in eno noč. Bila sta se tako najedla, da se nobenemu ni ljubilo dalje. Obležala sta in zaspala.

• • •
Ko sta se zbudila, je bil zunaj že svetel dan. V sobi pa je vladala tema. Dekle je ležala na postelji in gledala topo v strop. Njena lica so bila udrta in oči črno obrobljene. Dvignila je roko k obrazu in zaigrala s prsti; prsti so bili izsušeni in skoroda prozorni. Strah in groza je spreletela dekle, ko je to videla. In je dejala: «Mati, o mati, hudo sem bolna. Poiščite mi zdravnika. Bojim se umreti!»

Starka, mati, ki je sedela ob postelji, jo je pobožala s svojo koščeno roko po licu in odgovorila: «Joj, joj, otrok moj zlati! Ne obupaj! Ozdravim te! Na deželo te pošljem, k bratu. Malo kmetijo ima, a veliko zraku je tam, zdravega zraku. Opomoreš si in spet boš tolažba mojih dni. Ne smeš umreti! Tega ne bo Bog dopustil! Kdo naj me podpira na stara leta, če tebe izgubim! O, otrok moj zlati!»

«Zdravnika, mati, zdravnika!» je prosila mladenka.

«Naj bo po tvojem!» je vzdihnila mati, vstala, se sklonila nad hčerjo in jo poljubovala na usta.

«Skrajni čas je bil, da sva jo odkurila!» je modroval Suhec. «Vsi naši bratci bodo poginili, ako pride zdravnik, in tudi moji ljubi otročički z njimi!»

«Tvoji otroci morda že, ker so mladi in neizkušeni, a drugi ne vsi! Le poglej!» je šepnil Treska in pokazal na dekletova usta.

Nebroj bakterij se je zbiralo na njih in starka jih je s poljubi srkala v se.

«Ej, še so dobri ljudje na svetu!» se je zagrohotal Treska. Tudi Suhec se je smejal in bil dobre volje.

«Kaj se tako zlobno grohotata?» je tedaj zarentačil nekdo v njihovi bližini. Osupla sta umolknila in se ozrla.

Bila je bolha, ki ju je že dolgo časa opazovala.

«O, prijateljica!» jo je nagovoril Treska. «Smejeva se, ker sva premagala človeka! Glej, zdi se mi, da umira človek. In to je naše delo, — delo rodu sušičnih bakterij!»

«Saj se mi je zdelo, da je to vaše delo! Samo uničevati znate! Sramujte se!»

«Ali dušica moja, saj to je vendar človek! Človek, pomisli! Isti, ki tudi tebe preganja!» je dopovedoval Treska.

«Seveda me preganja, a daje mi tudi jesti in piti! Kam naj zdaj hodim po hrano? Ali k tisti-le starki, ki je suha ko dren in ki ji je koža trda kot podplat?»

«Ej, dovolj je še ljudi na svetu!» je menil Suhec. «Preseliš se drugam, pa je!»

«Vse zasedeno, dragi moj, vse!» je zajamrala bolha. «Vsak ima svoje bolhe! In če se preselim, moram šele lepo prositi, da mi dovole v svojo družbo. Jaz pa ne prosim rada!»

«Veš kaj?» je predlagal Treska. «Preselimo se skupaj v kakšen kraj, kjer je več ljudi; tam nam bo vsem dobro!»

«Le zase se brigajta, jaz že vem kam jo mahnem!»

Radovedno je vprašal Treska: «Kam?»

«Tje, kjer sem se rodila! V staro papirnico, kjer cefrajo stare cunje. Tam je mnogo deklet — ena me že vzame v svoje varstvo!»

«O preljuba, zlata bolhica! Vzemi naju seboj!» je zaprosil Treska. «Skloni svoje lepo telesce do naju, da ga zajahava! Storiš delo usmiljenja, ki ne bo nikoli pozabljeno! Obljubiva ti, da se ne dotakneva človeka, ki si ga ti izbereš zase. Tudi drugim bakterijam ukaževa, naj prizanesejo tistemu človeku!»

Bolha je nekoliko pomislila in ker ji je bil Treska s svojo prilizujočo govorico všeč, se je sklonila in dejala: «No dobro! A pazita, da bosta mož-beseda!»

In bakcila sta se sprijela ob konceh in zajahala bolho. Visela sta vsak na eni strani hrbta navzdol.

Bolha je poskočila na tla, poiskala špranjo v vratih, se pognala po stopnicah navzdol in poskočila na ulico.

«Treska, ne pozabi napisati si v spomin vse, kar sem doživel v tej hiši!» je vzkliknil kraljevič, ko je bolha skakala po uličnem tlaku.

«Bom!» je obljubil Treska in se veselil lepe ježe.

Vladimir
Levstik :

DEČEK BREZ IMENA.

II.

Ko si je oče drugo jutro pomel oči in obnovil v svojem spominu snočnji dogodek, mu je bliskoma udarila v možgane misel: «Ivanova žena in njegov otrok sta morala bežati iz Gorice... Kaj če sta se hotela zateči v njegov domači kraj? Če se je ubožica napravila k meni... če je bila ona in je sirotek njen... moj vnuk, sin mojega Ivana?»

Nespametna misel! Snaha bi vendar pisala, da pride. Kdo ve, kdo je bila neznanka in kam je bila namenjena. Koliko vasi še leži ob tej cesti in koliko v stran od nje! Morda je žena zašla. Manjka zdaj siromakov, ki blodijo daleč od doma in nimajo žive duše, da bi jim kazala pot...

Pri pokojnici niso našli niti koščka papirja, nikake listine, nikake črke. Samo preprost srebrn medaljonček so dobili na njenih prsih. V medaljončku je bil kodrc prav takih zlatih otroških las, kakor jih je imel najdenček, in pod njim je bilo vrezano otrokovo ime: «Slavko». A majhnih dečkov z imenom Slavko je mnogo na svetu!

Župan je javil dečdek oblastem, naročil Slavkovi materi pokop in zadušnico ter ukrenil vse, kar je mogel, da bi izsledil njene ljudi. Tudi zaradi Ivanove žene je pisal na več strani; še v časopisih je razglasil, da jo išče. Vse zaman! Ne o sorodnikih neznanke ne o snahi in njenem sinku ni bilo duha ne sluha. Zmešnjava in nered sta vladala povsod, ljudje niso vedeli drug za drugega; kadar umirajo milijoni, se malo pozna, ako izgine mlada žena z nebogljenim otročičkom. Tudi župan se je naveličal iskanja in si je izbil vse čudne muhe iz glave.

Tako je ostal Slavko očetu Zalarju. Županu se je deček že prve dni tako omilil, da bi ga dal le s težkim srcem od sebe. In tudi Slavko je kmalu poznal novega «ata» in nehal klicati «mamo», ki mu je spavala na vaškem pokopališču. Čvrsto se je razvijal v zalega, veselega dečka, ki je polnil nedavno še zapuščeno hišo z zvonkim smehom in vriskanjem in neutrudno capljal za staro Urško, s katero sta bila velika prijatelja. Še rajši pa je imel očeta Zalarja. «Ata» mu je prinašal igračk, delil z

njim dobre prigrizke, dražil ga, ujčkal ga na kolenih in mu prepeval s svojim debelim županskim glasom:

„I-ha, i-ha, gospod se pelja,
i-ha, i-ha, gospa za njim koracá;
krompir smo prodali, repo smo sneli,
kaj bo, kaj bo, nič v loncu ne bo!“

«Ata — moj!» je bilo prvo, kar je povedal Slavko, ko se mu je razvezal jeziček. Ne, nič več se ni zdelo življenje prazno in žalostno, odkar je imel Zalar rejenčka!

«Sam Bog mi ga je poslal v tolažbo in kratek čas,» je večkrat pomislil sam pri sebi. «In takšna prisrčna stvarca naj bi poginila v snegu? Ljubo dete!» Na glas seveda ni obkladal dečka s tako prijaznimi besedami, ampak je godel: «Ali se mi spraviš s stola, otročaj? — Spet se je pobil, neroda! — Miruj že, raca na vodi!» — in tako dalje, zakaj kmetiški očanci skrivajo ljubezen in je ne nosijo na pokaz kakor go-spoda. A Slavko je dobro čutil, kaj hoče oča pvedati: namesto da bi se ustrašil, je stekel k njemu in mu planil na kolena.

Vsi znanci in sosedje so hvalili očeta Zalarja zaradi usmiljenja, ki ga je izkazal ubogemu najdenčku, le eden je majal z glavo. Bil je šepasti Mihač, siromašen vaščan in nečak očeta župana. «Pa bi premislili, oča,» je hodil okrog Zalarja, «preudarili bi, preden si naprtite otroka. V slabih časih je vsak želodec pri hiši odveč; tega ne ve nihče bolje od naju s Katro, ki morava rediti kar sedem kričočev. In lahko se zgodi, da vam bo delal še bridke ure in vam bo žal, da ste si ga nakopali...» Tako sta prigovarjala Mihač in Mihačka prve mesece dan za dnem in hodila zdaj okrog očeta Zalarja, zdaj okoli Slavka, na katerem sta opazala vse polno slabih lastnosti.

A župan se ni dal premotiti. «Zajesti Zalarjevih ni lahko,» je odgo-varjal, «vesele in bridke ure pa niso v naših rokah. Ko je Bog ustvaril človeka in mu pripravil, kar potrebuje, se tudi ni pomišljal, čeprav je vedel naprej, da mu ne bomo delali dosti veselja.»

Poštenjak se ni spomnil, da mu je Mihač najbližji sorodnik in izpodriva Slavka zato, ker ga je strah, da se ne bi starec preveč oklenil dečka in mu ostavil svojega imetja. Lakomni Mihač in enako pogoltna Mihačka sta namreč že ves čas prosila Boga, da bi Zalarjeva sinova obležala na bojnih poljanah, oče pa bi umrl od žalosti in zapisal nečaku hišo, posestvo in vse, kar je...

Mali Slavko je bil teman oblak na nebu njune bodočnosti; vse strune sta ubirala, da bi ga spravila s poti. Ko pa sta videla, da bi se z izpod-rivanjem ljubkega dečka zamerila stricu, sta se zatekla k hinavstvu in jela hvaliti Slavka kakor vsi drugi ljudje. A ni se zdelo, da bi šla Mihačeva pšenica v klasje. Zakaj lepega jesenskega dne, ko je tekal

Slavko že v prvih hlačicah okrog hiše, se je iznenada pojavil na vasi Zalarjev France, mršav in zagorel, a vendar tako živ in zdrav, da je Mihaču kar srce zamrlo, ko ga je pogledal.

Slavko in France sta sklenila veliko prijateljstvo in oče Zalar je prebil nekaj prav srečnih dni. O Ivanu tudi France ni vedel ničesar; oče in sin, oba sta žalostno umolknila, kadar je kdo izrekel njegovo ime. Ko se je moral France vrniti k polku, so se turobne misli iznova zgrnile nad županom. Strahoma je čakal, kdaj mu vendar že dospe kaka vest o drugorojencu.

Ta vest je prišla. Oča Zalar je dobil sporočilo, da so se našli vojniki iz Ivanove stotnije, ki so ga videli pasti v srditem boju z Rusi. Županovo upanje, da živi Ivan vsaj v jetništvu, je ugasnilo. Slavko je mnogokrat videl, kako se ata obrača v kot in si čudno briše obraz s svojo veliko žepno ruto. Stari mož se je ves zresnil; niti s Slavkom ni bil več tako prijazen. Tem bolj pa sta milovala dečka Mihač in njegova žena, ki sta čedalje marljiveje prihajala v vas; tudi vsi Mihačevi otroci so ga morali imeti radi. Ves ganjen je gledal oča Zalar te dobre ljudi, ki so izkazovali njemu in njegovemu rejenčku toliko sočutja.

Tako se je začelo zadnje leto vojne. Župan je nestrpno čakal, da bi sklenili mir. France bi se vrnil in bi prevzel gospodarstvo, zakaj oča Zalar je bil truden od dela in skrbi in si je želel samo še počitka. Bližala se je Velika noč. Župan se je vozil vsakih nekaj dni v Ljubljano ali v trg po novice. Tudi na veliko sredo se je odpravljal z doma. Vranec je hrzal naprežen pred hišo in oča Zalar je baš prijel za klobuk, ko je vstopil pismonoša in mu pomolil pismo. Gospodar se je zdrznil kakor od čudne slutnje in je s tresočo roko pretrgal ovcj. Nekaj strašnega je viselo v zraku.

In že se je zgodilo. «Jezus!» je kriknil župan s presunljivim glasom, ko je pogledal v pisanje. «France je ubit!» In krepki mož je omahnil, kakor da je tudi njega zadela krogla, in telebnil vznak po tleh. Urška je zavreščala, Slavko zaplakal; preden so vedeli kako in kaj, je bila izba polna ljudi...

To so bili žalostni, mrki prazniki, čedalje bolj temni, čedalje žalostnejši. Nihče v vsej hiši ni smel govoriti na glas. Hodili so po prstih. Slavko je moral mirno sedeti za pečjo in je smel le malokdaj v sobico, kjer je ležal oča Zalar v postelji in končaval račune svojega življenja. Zdravnik je prihajal dan za dnem in ljudje so šepetali, da je zadela očeta kap. Slavko je zaman ugibal, kakšna pošast bi utegnila biti ta «kap», ki je niti videl ni in je vendar tako silno ranila njegovega ata, da venomer leži in ne more več vstati...

Proti koncu je odleglo županu toliko, da so mogli poklicati može,

katerim je povedal svojo oporoko. Ko so možje odšli, ni bilo pri bolniku nikogar razen Mihača in Mihačke, ki se te dni sploh nista genila iz hiše, in dečka, ki je stal ob vznožju postelje in plašno strmel v starca s svojimi otroškimi očmi. Župan je govcril s silnim naporom; jezik se mu je valjal po ustih, kakor da ni njegov.

«Jernej,» je rekel Mihaču, stiskaje ga za roko, «napravili smo tako... da boš ti gospodar... dekler se ne oglasi Ivanova žena ali njegov otrok... Tedaj si razdelite, kakor sem povedal možem... Ako pa vdove in otroka ni več med živimi... bodi vse tvoje, tvojih otrok... in Slavkovo... Prizezi mi... da hočeš skrbeti zanj... kakor za svojega lastnega sina...» — «Prižežem!» je resnobno vzkliknil Mihač in jadrno vzdignil tri prste. A v žepu je stisnil figo!

Kmalu nato je zapel v veži cerkovnikov zvonček. Vstopil je gospod župnik v beli srajci in s sveto Popctnico pred seboj. Nekaj časa je ostal pri županu sam in vsi so se morali umekniti v izbo. Mihačka je tekla domov po svoje otroke; ko je cerkovnik cdprl vrata sobice, jih je porinila naprej in jim pčluglasno zabičila, naj jčejejo, kar le morejo, drugače bodo vsi tepeni. Slavko, Urška, še dve dekli, pastir, Mihačevi in sosedje, vse se je zgrnilo okrog postelje očeta Zalarja. Slavko je tiho ihtel, dasi je le napol razumel, kaj se godi. Mihačevi otroci so vpili, da se je slišalo po vsej vasi. Oča Zalar pa ni pogledal nikogar in se ni zmenil niti za jok Mihačeve otročadi. Belo je gledal v strop in grgal. Nato je utihnil in tudi Mihačevi so se utolažili; tem glasneje pa je zajokala Urška. Gospodar, ki mu je služila toliko let, je bil mrtev...

Dva dni je ležal Slavkov dobri ata na odru sredi izbe. Nikogar več ni videl, nikogar več ni slišal; njegov rdečkasti nos je bil bel kakor sveče ob njegovem vzglavju in je nepremično meril v strop. Tretji dan so prišli možje in so ga odnesli. Mihačka je spet zagrozila otrokom, da morajo plakati. Slavku ni ukazal nihče, pa ga tudi ni bilo treba siliti, zakaj Mihačeva Barbka mu je razložila natanko, da bo ležal ata globoko v mrzli jami in se ne vrne nikoli, nikoli več...

III.

Mihačevi so se preselili na Zalarjevo in v hiši rajnkega župana so se začeli novi časi. To vam je bilo vrišča, ruvanja in cepetanja otroških nog! Jernejčku, Mihačevemu prvorojencu, je bilo deset let; sledili so mu Matijček, Barbka, Metka, Tinče, Špelica in majceno udrenče Manče. Različni po velikosti kakor piščalke pri orglah, so bili vendar vsi enaki: nobenega ni bilo prida. Ubogi Slavko je bil med njimi pravi mučenik. Ta ga je bunkal, cni brčal, tretji rinil s klopi, četrti odganjal od igre, peti zmerjal, šesti tožil zaradi izmišljenih krivic. Oče in mati sta vedno po-

tegnila s svojimi ljubljenci in šiba je pela po ubogem dečku, da je Urška vsak dan jokala nad njim. Vsem je bil na poti.

«Kako požrešen je!» se je obregovala gospodinja. «Vseh sedem naših bo zajedel.» — «In kako potuhnjen,» je pritezal gospodar. «Že zdaj se mu pozna, da bo malopridnež.»

In vendar je bil Slavko tako dober in priden otrok. Slušal je na prvo le cuc, razumel željo, še preden si jo izrekel, in delil z Mihačevimi petični kečček jabolka in vsak reženj belega kruha, ki so mu ga dale usmiljene sosede. Nihče razen Urške ga ni miloval, nihče jemal na kolena, in vendar je bil hvaležen, še za trdo ležišče na peči, še za boro skledico kaše. Brezsrčni podivjanci so mu razrušili vero, da je bil Zalar njegov pravi oče. Bolj ko je rasel, bolj je čutil, da ga nihče ne mara. Ni ga bilo dne, da ne bi plakal za dobrim starim očetom, ki je ležal pod črno zemljo!

Vojna se je zdavnaj končala. Fantje in možje so se vrnili domov in vaško življenje je dobivalo počasi nekdanji mirni obraz. Kupčija je cvela. Vlak za vlakom je odvažal smreke iz naših lesov na vse kraje sveta, koder so ljudje obnavljali porušene domove. Zalarjeve šume so bile velike in polne smrek. Novi gospodar je prodajal mnogo lesa in spraviljaj zanj lepe denarce. Pomnil je besede očeta Zalarja: «vse bodi tvoje, tvojih otrok in Slavkovo... ako se ne najdeti Ivanova žena in njegov sin...» Mihač ni mislil na to, da bi ju iskal. Trdno je upal, da sta izginila v valovju vojne burje ali umrla za nalezljivo boleznijo v kakem begunskem taborišču. Drugače bi se vendar oglasila! Toda up ni gotovost; kaj bo, ako stopita lepega dne v to hišo, ki je njiju dedna last? Zato se mu je mudilo izžeti iz bogatega imetja čim največ dobička in ga spraviti na varno. Njegova hranilna knjižica se je polnila s številkami. Popravil je svojo prejšnjo hišo in se odločil, da prezida tudi hlev. To je bilo tisto jesen, ko je začel Slavko hoditi v šolo...

Ljudje so čudni. Dokler te vidijo siromaka, ne opazijo tvoje bede; a pokaži jim tisočak in že bodo vpili, da si bogataš in se valjaš v denarju. Tudi Mihačevi so kmalu zasloveli po svojem bogastvu. «Petični sol!» je šla govorica od ust do ust. To je navdajalo Mihača in Mihačko s težkimi skrbmi. Bogastvo pomeni velike davke in vabi tiste, ki hočejo obogateti na mah. Vsak dan se je slišalo kaj o razbojnikih; lakomnika sta trepetala pred njimi brez prestanka. Mihač je učvrstil vsa vrata s težkimi železnimi zapahi in kupil nekje ogromno vojniško pištolo, ki je visela nabita ob zglavju njegove postelje v mali sobi. Pri vsaki priliki in nepriiliki je streljal z njo «za kratek čas», češ, naj ljudje vidijo, kako smo oboroženi! Toda razbojniki imajo časih še daljše pištole; zvitni so in pridejo takrat, ko se jih najmanj nadejaš. Z eno besedo, sloves bogastva ni prinašal Mihačevim sreče.

(Nadaljevanje.)

IVAN ALBREHT:

BEBOVE PREŠCE

(Koroški moliv.)

Živela je starka z vnukom siroto. Oče mu je umrl, predno ga je mogel poznati, mati pa od žalosti kmalu za njim. Mali je bil bebast, in ko ga je vzela babica k sebi, ni niti vedel, kako mu je ime. Počasi mu ni rekel nihče drugače nego kar Bebo, a starka je bila velika reva ž njim. Že itak ni premogla mnogo, pa še to je kazalo, da ji bo Bebo po svoji neumnosti zatratil. Kar mu je naročila, kamor ga je poslala, vselej in povsod je bilo gotovo kaj narobe.

Mnogo se je trudila starka, da bi ga kaj naučila, toda kar je Bebo znal zjutraj, je že opoldne pozabil, in ves trud je bil zaman. Nazadnje se ji je le posrečilo, da ga je navadila reči dve besedi: „Bog plačaj!“

Bilo je ravno okrog vseh svetnikov, ko gredo otroci po prešce.

„Ali pojdeš nabirat prešce?“ ga je vprašala babica in Bebo je prikimal:

„Bog plačaj!“

Ob določenem dnevu je odšel in se je pridružil otrokom, a ko so ostali prosili, molili in se zahvaljevali, je Bebo lepo molčal in čakal, da so jo odkurili, potlej pa je boječe zamrmral: „Bog plačaj!“ in je odšel za njimi. Kamor je prišel, povsod je bilo enako. Ako so ga gospodnje kaj izpraševale, je odvrnil na vse samo: „Bog plačaj!“

Otroci so se mu smejali in so ga odrivali od sebe. Eden izmed njih ga je v razposajenosti sunil z ного, da je zamotovilil po tleh in so se vsule prešce iz vreče, a Bebo je zajokal in je med solzami pobiral darove nazaj ter klical venomer:

„Bog plačaj!“

Ko je zaklical prvič, je padel tisti, ki ga je sunil, ko je zaklical drugič, so se nagajivcu zakotalile prešce iz vreče, ko pa je zaklical tretjič, ni bilo prešč in ne vreče nikjer. Po rednež je tarnal in vzdihoval, ker je moral prazen domov, Bebo pa je imel mir. Šele čisto pod noč se je s polno vrečo vračal k babici. Pot se je vlekla. Beba je zeblo in lačen je bil, vendar si ni upal jesti. Omahoval je pod vrečo semtertja in je naposled obnemogel na cesti pred majhno kapelico. Vreča mu je zdrknila z ramen, sam pa je sedel h kapelici. — Prišel je mimo lovec z obilim plenom, se je zadel ob vrečo in jo je z jezo brcnil, da je odletela po cesti.

Bebo je v strahu zakričal: „Bog plačaj!“

Tedaj je v vreči zavzdihnilo: „Joj, joj, joj!“

Na to je prišla mimo ženska iz tiste vasi, kjer je prebivala Bebova babica. Onala je kravo, vpreženo v voz, in da ne bi krava vlekla pretežko, ni ženska marala sesli na voz, ampak je raje stopala poleg živali. Tudi ženska se je zadela ob vrečo, pa jo je pobrala in naložila na voz.

„Bog plačaj!“ je vzdihnil Bebo.

Tedaj ga je ženska opazila in je dela še njega na voz. Vozila je in vozila, ali šlo je počasi in žival izlepa ni mogla naprej. Ženska je priganjala, še sama je stopila k vozu in je potiskala, krava pa je vlekla tako težko, da je komaj privlekla do tiste bajte, kjer je stanovala Bebova babica. Ženska je poklicala in babica je prišla ven. Ko je spoznala, kdo je, je vprašala vnuka: „Si kaj prinesel?“

Bebo se je dvignil, prijel vrečo in je vsul iz nje polovico na voz, polovico pa je izročil babici. Starka je bila lačna in je hotela kar načeti prešco, a zadela je z zobmi ob samo suho, čisto zlato. In zdaj so pregledali prešce in so videli, da so vse zgolj težke, zlate kepe. Babica je jokala od veselja, Bebo pa je prejel dar govora tisto uro in je bil od slej pameten kakor drugi ljudje. In sreča ga ni zapustila in ni šla od njega vse žive dni.

Z R N C A

Kaj so pili stari Rimljani.

Stari Rimljani so pili razen vode le vino.

Zrelo grozdje, ki so ga imenovali tudi «viseče (namreč na trti) vino», so trgali v košare. Nato so ga devali v kadli ali čebre, kjer so ga tlačili moški z bosimi nogami kar v vinogradu. Stlačeno grozdje so nesli potem v mehovih pod stiskalnico. Mošta, ki se je natekel, preden so stlačili grozdje z nogami, često niso pustili vreti, ampak so ga zapečatili v steklenice in jih hranili v mrzli vodi. Druga vrsta je bil mošt, ki se je natekel po tlačenju z nogami, tretja pa kislasti mošt iz tropin pod stiskalnico. Večinoma pa so devali ves mošt brez razlike v isto posodo. Na tropine so nalili vode, prideli vinskih droži in nekoliko kuhanega mošta; to zmes so čez 24 ur še enkrat tlačili z nogami in stiskali pod stiskalnico. To je bilo vino za sužnje, delavce, vojake, pa tudi za ženske. Stare žene so prav rade pile vino iz tropin izsušenega grozdja, kateremu so primešali kuhanega mošta. Posebno močno, sladko vino so dobili tako, da so pustili grozdje cel teden na solncu, da je ovenelo in se posušilo.

Mošt so spravili v velike, trebušaste lončene posode, kjer je vino vrelo; lesenih sodov niso rabili niti še v 1. stoletju pred Kr. Posode so pred uporabo zasmolili. Da bi dobilo vino poseben okus, so devali včasih v mošt smolo, sadro, ilovico, apnenec in marmor. Posode so pustili odprte, po vretju pa so jih pokrili s pokrovom in zamazali s sadro. Vinska klet jim je bila hladna, proti severu ležeča čumnata, navadno pod zemljo.

Boljša vina, ki naj bi dočakala visoko starost, so prelili, ko so se popolnoma

umirila, v steklenice in amfore (dvo-ročne, podolgaste, proti dnu vedno ožje lončene vrče), ki so jih razpostavili v kleti ob stenah ali pa po tleh v pesku. Bile so zamašene z lesenim ali plutovinnastim zamaškom ter zamazane s sadro ali smolo, da ni mogel zrak do vina. Na posodo, ali pa na listek, ki je visel na njej, če je bila posoda steklena, so napisali ime vina in letnik, t. j. ime konzula dotičnega leta. Pozneje so prenesli amfore v čumnato v prvo nadstropje, ki se je imenovala «apotheca» in je ležala tako, da so mogli napeljati vanjo dim, ker so menili, da dim pospešuje staranje vina.

Vobče so ljubili stari Rimljani le stara vina; rajši so pili staro vino slabše vrste nego mlado najboljšo trte. Bogati Rimljani so bili sploh zelo izbirčni tudi v vinu; ne le da so uvažali tuja vina, ampak pridevali so vinu razne dišave ali grenke stvari, n. pr. miro, aloo, razne cvete in zelišča.

Delo našega usmiljenja.

Največja revščina vlada v mestih. — Slovensko zasebno šolo pri Sv. Jakobu v Trstu obiskuje nad 1200 otrok; premnogo je med njimi sirot, brez očeta in matere, še več otrok brezposelnih. Nezadostno oblečeni in bolnih lic sede v klopih, veseleč se gorkote in težko pričakujoč kosilca, ki jim ga nudijo dobri ljudje v šoli. Opoldne vsakega dne se zberejo v prtiličju z izkaznico v roki ter v vrsti čakajo, da se jim ponudi skodelica juhe — za njimi pa stoje drugi, brez izkaznice in čakajo, da se tudi njih kdo usmili. Vrata se odpro in prva skupina odhiti med klopi, kjer jih čaka skromna kosilca. Žlice zarožljajo in v hipu so skodelice prazne; tuptam si dobra sestra odtrga od ust polovico kosilca in

ga ponudi bratcu, ki čaka pred vrati in ki nima izkaznice. Zakaj premalo je hrane za vse, ki so potrebni, čeravno se razdelj dnevno do 200 odmerkov. Za vse to skrbe dobra, usmiljena slovenska srca v vsej Julijski Krajini. S Krasa, iz postojnskega okraja in drugod pošiljajo dobrotniki od časa do časa drva, krompir, iz Istre mleko. Vse brezplačno! Največ pa se trudijo šentjakobčani sami. Nabirajo denarne prispevke za nakup mesa, masti, za kuharico i. dr. ter hodijo od peka do peka, da dobe dnevno brezplačno kruh za naše najmanjše bratce. Ženska podružnica šolskega društva pa skrbi za oblečke, tako da je večina otrok, lepo in čedno oblečenih.

Prinašamo sliko, ki nam kaže skupino deklic pri kosilu. Prinašamo jo tudi zato, da boste «kotičkarji» vedeli, kam gre hrana, ki jo pošiljajo vaši stariši na šolo ter da bodete sami vedeli, kje bo treba pomagati, ko boste imeli pri hiši kaj odveč.

Pomagajmo svojim malim bratcem in sestricam, da nam bo vsem pomagano.

Naše slike.

Slike Božidarja Jakca, katere prinaša «Novi Rod», se imenujejo «lesorezi», ker jih umetnik ne riše na papir, ampak izreže v les, ki pride v tiskarski stroj in od katerega se odtiskujejo na papir «Novega Roda». Izrezano je vse, kar je belega. Z lesorezom se bavijo najmodernejši umetniki, ker se z njim dosežejo zelo lepi učinki. Posebno slikar Božidar Jakac je velik v tem. V njegovih slikah se ne zrceli le vsebina spisa, ki ga ilustrira, ampak vsebujejo nekaj čisto novega, doslej neznanega. Le oglejmo si silko na str. 35. šte. 3. našega lista. Mačka, prenašalka bolezni, je črna in lisičje zvitega telesa; nanjo misli otrok doma — najdemo ga za mačko, obraz ima prižet na glavo mačke, tesno je združen z njo, kakor dih je glava tega otroka in ves je bel v svoji nedolžnosti — ves drugačen od temnih postav odraslih v mesnici. Skozi vrata pa sije beli dan — bleščeč in čist kakor otroška duša.

Na st. 39. pa gazi skrbna mati skozi sneg. Za njo je gaz njenih lastnih korakov, a pred njo so težki zameti. Napol je že zašla v zamet, omaguje in kmalu bo legla in zaspala. Za njo je ravan, nikjer nobene hiše, nikjer drevesa; z njenega obraza sije bolest in obup, iz njenih zastrtih oči skrb in groza. Otrok v njenem naročju pa se stiska k njenim prsim in išče gorkote.

Iz slike na str. 53. pa sije groza. Močno goreča sveča obseva bolnico, ki ji je viden samo zgornji del izsušenega obraza. Nad bolnico se sklanja mati, kolena ji klecajo od strahu, čeravno ji ne vidimo obraza, vendar čutimo, da si ga zakriva z rokami in da joka. Okrog in okrog pa je mrak, ki ga predobro poznajo stanovalci podstrešnih bivališč.

Vsa drugačna je naslovna stran. Radostna je hoja svetih Treh kraljev, kajti v dalji gori velika zvezda — oznanjevalka boljših dni.

KOTIČEK MALIH

PADAJO SNEŽINKE...

Naposled se mi je vendar izpolnila želja. V nedeljo popoldne 18. nov. so začele padati prve snežinke. Videla sem, kako so otroci nastavljali klobuke in jih lovili. V ponedeljek zjutraj, ko smo šli v šolo, je bilo že vse polno snega. To je bilo veliko veselje za nas, dasiravno nas je zeblo. V šoli je bilo gorko. Prišedši domov, sem šla brž po sani in sem se šla sankat. Na vrtu pri nas doma so še cvetele nekatere jesenske cvetice. Kako so se mi smilile, ko sem jih videla umirati. Vsak dan grem na vrt otrest vrtnico, da se ne polomi. Narava je pokrita z belo odejo. Ptice so že odletele v gorkejšje kraje. Vse druge, kar jih je še ostalo pri nas, muči mráz in glad. Ko pridem iz šole, grem k peči. Tako prijazna se mi zdi; ljubeznjivo razvija toploto po sobi, kakor bi nas božala. Pod okno sem pripravila ptičicam desko in sem nanjo natresla drobtinic. Kmalu so priletele; ko so vse pojedle, so potrskale zopet na okno in dali smo jim še. Tako vsak dan. Nekega dne, ko smo imeli okno odprto, prileti v sobo majhna pastiričica. Deli smo jo v kletko, drugega dne ji odprem vratca in glej, pastiričica noče ven, stisne se v kot in začivka. — Da bi le dolgo časa trajala zima!

Franciška Trpinova,
I. meš. razred v Idriji.

NAPOLI.

«Cu tre calle, bive, magne e te lav'a faccia».

To ni nikak rebus, ampak napoletansko narečje; kar pomeni: «S tremi vinarji pijem, jem in si umijem obraz». Tako kriče namreč napoletanski prodajalci angurije, ter ti nudé kos tega sladkega in rdečega sadu z usiljivostjo, ki ji ni para.

Glavne ulice tega mesta so enake ulicam vseh velikih mest. Postranske ulice pa vodijo v dele mesta, kamor bogati ljudje ne zajdejo radi; a mali ljudje in ubogi so tam vsak dan in ob vsaki uri; tu je njih dom — boljšega si ne morejo privoščiti.

V lepem delu mesta pa imaš ulico, ki nima sploh drugega kot same trgovine z zlatnino in srebrnino, druga ulica vsebuje le trgovine čevljev, tretja trgovina svetih podob, spominkov in okraskov itd. — Drugje spet vidiš prodajalne jedil; koši sadja so izpostavljeni pred trgovinami, skleda ocvrtih rib, lonci tečno pripravljenih polžev in školjk, kuhani kostanji, od katerih voda se tudi pije kot pri nas juha. Nekaj izvanrednega pa se ti zdi poulična kuhinja. Kuhar, «Monsù» imenovan, stoji poleg svoje pečice pri kotlu vrele vode iz katere vleče kuhane «makerone», jih povesi na palico, ki leži vodoravno nad soparo; ko pride gost, se vzamejo makeroni s palice, se zabelijo s polivko, potresejo z množino sira in evo vam najbolj priljubljene napoletanske jedi!

Krik, žvižganje, petje ter ropot ulic, te skoro oglušti; vendar pa poglejmo kaj hoče tam oni pastir s čredo ovac, ki se proti večeru prikaže v tem nemiru. Zazvoni parkrat, nakar se mu približajo žene in otroci, z lonci v roki; pastir namolze vsakemu zaželjeno mero mleka, spravi denar in nadaljuje svojo pot, dokler niso vsi viri mleka prazni. — To se vrši zgodaj zjutraj, ter pozno zvečer. — Tudi je značilno tu poletno izseljevanje. V vročih poletnih dneh, že ob zori se podá vsa družina iz svojega stanovanja na ulico: mož z vsem svojim rokodelskim orodjem, žene s kuhinjsko opravo, otroci s psom, mačko in osličkom. Tu prebijejo

dneve, delajo kar jim bolj ugaja, ne bri-
gajoč se ali prija to drugim ali ne.

Ivanka Breščakova.

SLUTNJE.

Prizor iz predvojnega časa.

Osebe: babica, njena hči, gospodinja in
vnukinja Ivanka.

Dejanje se vrši v kmečki hiši. Na desni
je velika peč; v zapečku sedi babica in
plete. Na levi strani je postelja, kjer spi
Ivanka. V sobi je poltemno; na mizi
gori mala svetiljka, a ob njej sedi gospo-
dinja in čita.

Gospodinja (se ozre skozi okno): Kra-
sen večer! Kako lepo migljajo svetle
zvezdice! In pesmi slavčkov polnijo
mojo dušo s skrivnostnim mirom,
srečo... Toda kaj je ta nenavadna
svetloba na nebu? Mesec vzide šele
po polnoči! Mati, pridite vi in pogledjte
kaj je to; jaz ne morem razumeti.

Babica (stopi k oknu in gleda ven):
Poglej tja na obzorje. Zvezda, ki
je naše oko še ni videlo, se prika-
zuje. To je repatica. Kako je rdečal!
Zdi se, da je krvava.

Gospodinja: To ne pomeni nič dobrega.

Babica: Zvezda, ki se prikazuje komaj
vsako stoletje enkrat, je zopet tu in
naznanja velikanski dogodek, ki bo
pretresel ves svet. Moja duša sluti ne-
kaj strašnega, nerazumljivega. Vi boste
to doživeli, jaz morda ne več, ker stara
sem že in čutim, da se mi bliža smrt
hitrih korakov.

Gospodinja: Kaj neki mora priti?

Babica: Človeštvo se od dne do dne bolj
pogreza v hudobije, ki so postale
hujše od grehov Sodome in Gomore,
zato ga Bog hoče kaznovati. V svojem
srdcu bo stresel zlobno zemljo, po-
slal črno kugo ali krvavo vojsko.

Gospodinja: Toda mi smo izgnani iz
sveta v samoto in ne poznamo njego-
vih grehov, zato nas Bog ne more, ne
sme kaznovati.

Babica: Nihče ni brez greha.

Gospodinja (ki začuje sem od postelje
zdihovanje, gre tja): Ivanka, kaj ti je?
(Jo potiplje za čelo). Kako vroče čelo
ima; bolna je.

Ivanka: Mati! Mati! Vojna. Ali je res
vojna?

Gospodinja: Pomiri se, saj ni vojne; ti si
le sanjala.

Ivanka: Ah, res in kako grde sanje. Nebo
tam na zahodu je bilo krvavo. Bliskalo
in grmelo je neprestano. Ljudje so se
morili med sabo pri svetlobi gorečih
hiš. Strašno, strašno je to bilo.

Gospodinja: Čudne sanje! Toda na zem-
lji vlada tako lep mir in zato se ni
bati, da bi se mogle uresničiti.

Babica: Vedi, da vlada pred nevihto
vedno tišina.

Gospodinja: A vendar se mi zdi nemo-
goče, misliti na vojno.

Babica: Kaj še dvomiš? Videla si, kako
je Bog odgrnil nedolžnemu otroku me-
glo, ki zakriva naše oči in mu pokazal
prihodnost v vsej svoji grozoti in stra-
hoti. In pogledj tja! Ali vidiš goreč
meč, ki plava nad zemljo? Niso li to
očitna znamenja vojne?

Gospodinja: Vojske, kuge, lakote reši
nas, o Gospod!

Franc Gorjanec.

BOŽIČNA.

Dete se joka na glas
ker v hlevcu je mrz,
Jožef in Marija pri njemu stojita
pastirčka in angelčka pa ga molita.

Voliček in osliček grejeta ga
Marija pa povija ga,
Trije kralji mu darove nesò
angelci slavo pojo.

Spesnila Marta Godinova,
VI. raz. v Šklednju pri Trstu.

Vas v noči.

Narisal Bolé Dušan iz Povirja.

STANKO VRAZ
1810 - 1851

Lesorez
M. Maleša

Stanka Vraza prištevamo k takozvanim „Ilircem“. V začetku 19. stoletja se je med Jugosloveni pričelo gibanje, da bi se Srbohrvati in Slovenci oprijeli enega pismenega jezika. Najhitreje so se oprijeli te nove „ilirske ideje“ Štajerci in Korošci. - Korošec Matija Majar - Zilski se je celo trudil, da bi Slovence in Hrvate tudi v pisavi združil; kranjski pisatelji in pesniki — posebno Prešeren — so se pa upirali temu gibanju.

Glavni pesnik ilirskega gibanja je bil Stanko Vraz. Izdal je zbirko ilirskih pesmi „Narodne pesmi ilirske“ in „Djulabije“, v katerih posebno lepo opisuje svoje domače kraje.

Rebus

V lesu izrezal Božič, Sv. Jakob VIII. razred.

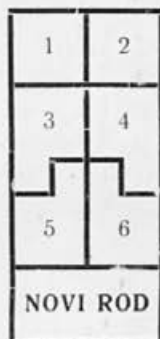
Stolp.

Sestavila Okretič Celestina učenka 7. š. l. v Komnu

1. Samostalnik
2. ime vode
3. mesto na Grškem
4. žival v Afriki
5. moško krstno ime
6. narod v Aziji
7. del glave
8. mesto v Italiji
9. samoglasnik

Mozaik.

6-tero delov pravokolnika preloži tako, da dobiš kvadrat; pravokolnik z vpisom „Novi Rod“ mora biti v sredi. Namesto številk vriši lepe okraske, tako nastane lepa risba. Najlepša rešitev se objavi in tudi primerno nagradi.

REŠITEV UGANK V 3. ŠTEVILKI „NOVEGA RODA“

Rešitev Božičnega drevesca,

ki ga je sestavil Dušan Berce iz Idrije, v 3. šlv. „Novega Roda“:

Eva, pes, osa, les, ilo, oba, ploha, rž, Rim, deček, griva, Ana, leska, april, kreda, kučma, kunec, proso, konec, gos, Ivo, kos, tla, l, l, jabolko — Vesel Božič in srečno novo leto.

Uganko so prav rešili:

Dol. Zemun (Ilir. Bistrica): Dragotina Šuligoj. — Sežana: Zmagoslav Kranjec. — Idrija: Skok Zinka, Kaučič Hilda. — Katinara: Cergol Natal. — Sv. Peter na Krasu: Kruh Marija, Korošec Slavka. — Temnica: Šinigoj ložef-Ciril. — Ustje: Lisjak Franc. — Skopo: Božidar Živec. — Bazovica: Poženel Franc. — Pašjak: Maslo Pavel.

Izžreban je bil:
Božidar Živec
iz Skopega.

Prejel je v dar:
škatljo z geometrijskim
orodjem.